

Διευθυντής ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΔΕΛΕΔΑΚΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ὀπισθεν Γυμνασίου Χανίων

ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ—ΤΖΑΜΙΑ

Ἀξιότιμε κ. Δελεδάκι,

Εὐσώγων ἀπαρχὴν θεωρήσαντες τὴν ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῖς 7 καὶ 8 φύλλοις τοῦ πλησιφαοῦς ἤδη «Κρητ. Ἀστέρως» δημοσίευσιν ἱστορικῆς συμβολῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκκλησῖαι—Τζαμιά», ἠρώσθημεν τὴν ἐλπίδα ὅτι καὶ ἄλλοι μεγάλα φρονούντες δὲν θὰ ἀπηξίουσιν νὰ κοσμήσωσι τὸ περιοδικὸν ὑμῶν δι' ὁμοίων πραγματειῶν. Παρ' ἐλπίδα ὅμως, καὶ τοι ἔτος παρήλθεν οὐδὲν εἶδομεν. Ἀμοιρεῖ ἄρα γε ἡ Πατρίς προσφόρου ὕλης ὁμοίου θέματος; Ὁχι. Ἀλλ' ἀφ' οὗ τὸ πρῶτον ἐκεῖνο δημοσίευμα δὲν ὑπῆρξεν ἱκανὸν κέντρον τοῖς ἐπαίουςι, παρακαλοῦμεν, ὅπως φιλοξενησθε εἰς τὰς στήλας ἡμῶν τὰ κατωτέρω ἐνθυμούμενοι τὸ «ἂν μὴ παρῇ κρέας, ταρῖχ' στερκίον».

Α'

Ἐπὶ τῶν βορείων προπόδων τοῦ ἑκατονταμήγου Κέδρου, πρὸς δυσμὰς, νωχελῶς ἐπαναπαυομένη ἐκτείνεται ἡ κώμη Γερακάρει. Τὸ χωρίον εἶναι μεστὸν τῶν τῆς φύσεως ἀγαθῶν, κλίματος θείου, ὑδάτων ἀφθόνων, ἀρούρης ἐριδύλακος καὶ τῶν τούτοις ἐπομένων, κήπων εὐθαλῶν, καλλικάρπων δένδρων καὶ ἐκλεκτῶν ποικίλων προϊόντων. Εἶναι δὲ πρὸς τούτοις καὶ στρατηγικῆς σπουδαιότητος διὰ τοὺς ἐπὶ Τουρκοκρατίας χρόνους, οὗ τῆς τυχεύσης, ἅτε εὐρισκόμενον ἐπὶ τῆς διόδου τῶν ἐκ Μεσαρᾶς πρὸς τὰς Δυτικὰς ἐπαρχίας μεταβαινόντων. Δὲν ἦτο λοιπὸν δυνατόν ἢ νὰ γαργαλίσῃ τὴν ὄρεξιν τῶν κατακτητῶν καὶ νὰ μεταβληθῇ εἰς κέντρον Τούρκων ἐσπέχιδων τσιφλικούχων, οἵτινες καὶ ἐπηξάν τὴν καλιὰν αὐτῶν εἰς τὴν θαυμασιωτέραν τοῦ χωρίου θέσιν «Μεσοχωρί», δεσπόζουσιν τῶν ἐναπομεινασῶν χριστιαν-

κῶν καλυδῶν, υπερβάλλουσιν δὲ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν, καὶ ἐν ὥρᾳ συρράξεως πρὸς τοὺς χριστιανούς ἀπροσπέλαστον.

Ἀνάλογον κατὰ πάντα ἔλαχε καὶ τὸ ἱερὸν τέμενος, ὑπερσληθὲν ὑπὸ τῶν κατακτητῶν ὑπῆρξεν ἐπὶ αἰῶνας ἡ κρατὴρ ὁ ἐξερευγόμενος κατὰ καιροὺς τὴν λάβαν τῆς σφαγῆς καὶ τοῦ θλέθρου καὶ τὴν σποδὸν τῆς ἀτιμώσεως καὶ ἐξαφανισμοῦ κατὰ τῶν περιοικούντων ραγιάδων.

Β'

Ἐπὶ ὑψώματος, χθαμαλοῦ, λοφώδους, κειμένον βορείως τοῦ Μεσοχωρίου ἐγνώρισαν πολλὰ γενεὰ Χριστιανῶν οἰκοδόμημα, θολωτὸν μὲν τὸ ἥμισυ, τὸ δὲ ἕτερον ἐπίπεδον μεστέγγην ξυλίνην, ὡς τοῦ Μωάμεθ ἐνδιατήρημα καὶ τῶν πιστῶν αὐτῷ προσκυνήματος τόπον, τὸ ἱζαμί. Δύο δώματα ἀπειέλουν τὸ θλον, ἄνισα, διαφέροντα δὲ οὐ μόνον κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν τρόπον τῆς οἰκοδομῆς, ἀλλ' ἐκ πρώτης ὀψεως καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν. Τὸ ἐν ἐφάνετο νεώτερον τοῦ ἄλλου. Ἀφίς εὐρεῖα συνήνου ἐσωτερικῶς ἀμφότερα, καθιστώσα τὸ θλον κτίριον ἱκανὸν νὰ περιλάβῃ περὶ τοὺς 300 ἄνδρας. Ἐξώθεν αὐτοῦ ἀμφιλαφῆς πλάτανος, σκιώδης, ἐκόσμει, καὶ ἔτι κοσμεῖ, ὥραϊαν καὶ εὐρύχωρον αὐλήν, ἐν ἣ συνήθως παλαιότερον μὲν γενεῖσάρος τις, ὑστερον δὲ ἀξιωματικὸς τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ μετὰ τῶν προϋχόντων ἐντοπίων ἀγίδων ἐρρόφων τὴν «ναργιλὲ» μετὰ περιφροντι, ἀλλὰ καὶ ἀλαξονικὸν βλέμμα ἀνὰ τὰ περίεξ αἰθερογεῖτονα ὄρη, αἵτινα ἀείποτε ἐπίμονα ἀνθίσταντο εἰς τὰς ὀρέξεις αὐτῶν ἐξεμοῦντα τοὺς τιμωροὺς τῶν ἀνομημάτων καὶ βίαιοπραγῶν τῶν. Εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι περίπου βημάτων ἀπὸ τῆς αὐλῆς κελαρύζει βρύσις αἰ κρυσταλλόρους, ἥτις συμμορφωθείσα ταῖς ἀπαιτήσεσι τοῦ Κορανίου προσεπάθει νὰ ἀποκρύψῃ, μετ' ἀμφιδόλου ὅμως ἀποτελέσματος, τὸ «ἱρῖζι» τῶν ἐντοπίων Ὁθωμανῶν ἀπὸ τοὺς κωνώπιδας νιζάμινες. Ὁ δὲ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Τζαμίου. «Κχα-αβὲς» συνεπλήρου τελείαν τὴν εἰκόνα τοῦ Τουρκο-πολιτικο-πολεμικο-θηρησκευτικοῦ κέντρο. Οὕτως ἐγνώρισamen καὶ

ἡμεῖς αὐτὸ κατὰ τὰ πρῶτα τῆς ἡλικίας μας ἔτη μετὰ τὸ 1889. Ἀλλ' ἡ ἐγεραίνουσα τῆς Ἐλευθερίας πνοὴ ἐν μικρῇ τοῦ χρόνου διαστήματι τὴν ἀμαυρὰν ταύτην ὥσιν μετέβαλε καὶ νέαν αἰγλήεσαν καὶ γελαστὴν προσέδωκεν. Διὰ μιᾶς ἐκ τοῦ φοβεροῦ τουρκικοῦ προσκυνήματος ἀνέθορεν ἀπλῶς καὶ ἀπέριτος, ἀλλὰ σεμνὸς καὶ ἐπιβλητικὸς ναῖσκος τοῦ «Ἀγίου Στεφάνου», ὑπὸ δὲ τὴν δροσώδη σκιὰν τοῦ πλατάνου σήμερον πλήρης ἐλπίδων δημοδιδάσκαλος διδάσκει τοὺς πρῶτους πρὸς τὴν δόξαν βηματισμοὺς εἰς τοὺς μικροὺς τοῦ φίλους, τῶν ὁποίων τὰ ἀγγελόμορφα καὶ χαρωπά πρόσωπα ἀντικατέστησαν τὰ εἰδεχθῆ καὶ ἐχίδνεα τῶν νιζάμιδων. Τὰ δὲ ἐρεῖπια τοῦ ἄλλο τε τουρκικοῦ «κχαβὲ» οὐχὶ σπανίως ὑπὸ τοῦ παρατυχόντος κατοίκου δεικνύνται εἰς τὸν ξένον ἐπισκέπτην, ὡς μέλλοντα νὰ χρησιμεύσωσι βάσεις τοῦ μετ' οὐ πολὺ ἀνεγειρομένου σχολείου, τὸ ἀγροκήπιον τοῦ ὁποίου ἤδη εὐθὺς ἐνταῦθα καταρτισθὲν ἀρδεύει τὸ δροσερὸν τῆς μνημονευθείσης κρήνης ὕδωρ. Καὶ ταῦτα μὲν τότε καὶ νῦν· ἀλλὰ τὰ πρότερον; τὰ ἐν τῇ μεταξὺ; ἄλλαις λέξεσιν, ἢ παραδόσεσιν, ἢ ἱστορίαι; Ἰδοὺ καὶ περὶ τούτων ὅ,τι περισυνελέξαμεν.

Γ'

Ὁ χρόνος τῆς κτίσεως τοῦ ναοῦ μόνον ὑπὸ ἐπιστήμονος εἰδικοῦ ἀκριβῶς δύναται νὰ ὁρισθῇ ἐκ τῶν σφριζομένων ἀγιογραφῶν, ἐξ ὧν φαίνεται Βυζαντιανῆς ἐποχῆς οἰκοδόμημα. Φαίνεται δ' ὅμως ὅτι ὁ θόλος αὐτοῦ δὲν ἐκτίσθη διὰ μιᾶς, διότι σαφῶς διακρίνει τις ἐν αὐτῷ, ὅτι κατ' ἀρχὴν ὠκοδομεῖτο μὲ καμπυλότητα μεζόνος ἀκτίνος, μετὰ δὲ ταῦτα ἡ ἀκτίς αὕτη ἡλαττώθη, ἐξ οὗ ἐν τῇ μέσῃ ἐκατέρου ἡμιθόλου παρουσιάζεται ἐξοχή τις ἀκομφος. Καὶ τὸ ἔτος τοῦ ἐκτουρκισμοῦ τοῦ ναοῦ οὐχὶ ἀπηκριβωμένον. Ὡς ἐκ τῆς σμικρότητος ὅμως τοῦ ἀρχικοῦ κτιρίου οἱ Τούρκοι εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην, νὰ ἐγείρωσι καὶ δεῦτερον παρὰ τὴν βορείαν πλευρὰν αὐτοῦ οἰκοδόμημα συναφές. Περὶ τῆς οἰκοδομῆς δὲ τούτου τὰ ἐξῆς περιέσωσεν ἡ παράδοσις. Βορειοανατολικῶς τοῦ λοφίσκου, ἐφ' οὗ ὁ Ἅγιος Στέφανος, εἰς ἀπόστασιν 150 ὡς ἔγγιστα μέτρων, ὑφύεται ἕτερος λόφος, ἐπὶ τῶν νοτίων κλιτύων τοῦ ὁποίου μικρὰ ἔκτασις ἀγροῦ φέρει καὶ νῦν τὸ ὄνομα «Ἀγία Φωτειὰ» ἐκ παραφθορᾶς τοῦ ὀνόματος τῆς «Ἀγίας Φωτεινῆς», ἧς φερώνυμος ναὸς ὑπῆρχε ποτε ἐνταῦθα. Ἀφ' οὗ οἱ ἱδρυταὶ τῶν δύο ναῶν δὲν ἔσχον τὴν πρόνοιαν προφητικῶς χάριν τῶν Τούρκων εὐρυχώρους αὐτοὺς νὰ οἰκοδομήσωσιν ἢ τοῦλάχιστον συνηνωμένους, ἐσκέφθησαν οὗτοι νὰ ἀναπληρώσωσι τὴν παράλειψιν καὶ τὰ κεχωρισμένα νὰ ἐνώσωσι. Καὶ ἡ Ἅγια Φωτεινὴ καταδικάζεται, ὅπως παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου μετενεχθῇ, ἵνα ὑπὸ τὴν σκέπην ἀμφοτέρων στεγάζωνται ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας ἐχίδναι καὶ τίγρεις καὶ κροκόδειλοι ὑπὸ μορφὴν ἀνθρωπίνην. Ἀμ' ἔπος ἅμ' ἔργον. Ἀλλ' ὁ πρῶτος Ὀσμανλῆς, (Βεγγάζιος κατὰ τὴν παράδοσιν) ὁ θέμενος χεῖρα ἐπὶ τοῦ ναοῦ πρὸς κατεδάφισιν, προσεβλήθη κατὰ τὴν προσπάθειαν τῆς ἀποσπάσεως τοῦ πρώτου χάλικος ὑπὸ σφοδρὰς καὶ ἀκατασχέτου αἱμορραγίας τῆς ρινός, ἐξ ἧς αὐθωρεῖ ἐξέπνευσεν! Ὁ θάνατος τούτου φόβον ἀλλὰ καὶ λυσσαλέαν ὀργὴν καὶ μῖσος καὶ δῖψαν ἐκδικήσεως ἀπεργάζεται εἰς τὰς τῶν ἀρπάγων ψυχάς. Καὶ δειλιῶσι μὲν οὗτοι, αὐτοὶ νὰ ἐγγίσωσι πλέον τὸν ναὸν τῆς θαυματουργοῦ Ἁγίας, ἀλλ' ὁ φανατισμὸς καὶ ἡ μισαλλοδοξία αὐτῶν τὸ μέσον καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ ποθητοῦ αὐτοῖς προσπορίζουσιν. Πρὸ τῆς ταφῆς τοῦ Βεγγαζίου οἱ χριστιανοὶ ἀγγαρευθέντες κατεκρήμνισαν ἰδίαις χερσὶ τὸν ναὸν καὶ τὰ ὕλικά ἐξώθεν τοῦ Τζαμίου μετεκόμισαν. Ἐπὶ τῇ δυσφο-

ρίᾳ δὲ τούτων ἐπὶ τούτῳ ἡ μῆνις τῶν Τούρκων ἐπαυξάνεται, καὶ δι' ἐτέρας ἀποφάσεως ἀνεκλήτου, οἱ προεστοὶ τοῦ χωρίου ὑποχρεοῦνται διὰ τῶν συγκομισθέντων ὕλικῶν καὶ νὰ οἰκοδομήσωσι παρὰ τὸν θόλον τοῦ ἀρπαγέντος καὶ ἐκτουρκισθέντος ἤδη Ἁγίου Στεφάνου ἕτερον δῶμα μεγαλυτέρων διαστάσεων. Ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντιλογίας (καὶ τίς ἡδύνατο νὰ ἀντίπῃ καὶ ἐναντιωθῇ κατὰ 300 ἀγρίων ἐσπέχιδων ἀνδρειοτάτων, ἔσους ἡρίθμει τότε τὸ Γερακάρει;) οἱ προεστοὶ τοῦ χωρίου Νικόλαος Γενεράλις, Γεώργιος Μανιουδάκης, καὶ Γέρω Μαυράκης πρὸς τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν συμμορφοῦνται καὶ τὸ ἔργον ἤρξατο, μάλιστα δὲ καὶ ἐπὶ ἡμερομηνίᾳ τοῦ μὲν πρώτου ὡς ἀρχιτέκτονος πρὸς 5 παράδες τὴν ἡμέραν, τῶν δὲ ἐτέρων δύο πρὸς 3 παράδες. Εἰργάσθησαν οἱ δυστυχεῖς καὶ τὸ ἔργον ἐπερατώθη.

(Ἀκολουθεῖ)

MIX. E. ΓΕΝΕΡΑΛΙΣ

ΕΝΙΧΥΩΣΙΣ

ΑΠΟ ΧΑΝΙΩΝ ΕΙΣ ΛΟΝΔΙΝΟΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΙΧ

Εἰς τὴν Ρώμην

Ἐξερχόμεθα τοῦ Ναοῦ μὲ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὸν ἐπισκεψώμεν καὶ πάλιν καὶ σπεύδομεν πρὸς τὸ Βατικανόν. Ἡ ὥρα εἶναι 18½ (6 μ. μ.) καὶ τὸ ἀχανὲς ἀνάκτορον εἶναι κλειστόν. Οἱ φρουροὶ τοῦ Παπικοῦ ἐδάφους μὲ τὰς πολυχρώμους στολὰς τῶν καὶ τὰ λάμποντα ὅπλα τῶν εὐρίσκονται πρὸ τῆς εἰσόδου ὑστατον τεκμήριον τῆς Παπικῆς ἰσχύος, ἥτις ἀπὸ τοῦ Μαΐου τοῦ 1871 περιωρίσθη εἰς τὸ Βατικανόν, τὸ ἀνάκτορον τοῦ Λατερανοῦ καὶ τὸ φρούριον τοῦ Γανδόλφου.

Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς καὶ ἐκκληρονόμος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ὁ ἀλάθητος Πάπας, ὁ περιβληθεὶς τὴν ἐξουσίαν τοῦ θεοῦ καὶ λύειν, ὁ συνταράξας τὸν Χριστιανισμὸν διὰ τῶν υπερφίλων αὐτοῦ ἀξιώσεων καὶ ἀποσχισθεὶς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὁ γενόμενος αἷτιος τῆς κατατμήσεως τῶν ὁπαδῶν τοῦ Χριστοῦ εἰς πολλὰς πόλιννας, ἐξαρθεὶς εἰς ὕψος πολιτικοῦ παράγοντος πρώτης δυνάμεως καὶ διασείσας αὐτὰς τὰς βάσεις τοῦ θρησκευτικοῦ δόγματος πρὸς διατήρησιν τῆς πολιτικῆς του ἐπιρροῆς, ὡς σκιά τῆς ἀπολασθείσης παντοδυναμίας μένει δεσμώτης εἰς αὐτὴν τὴν μικρὰν γωνίαν γῆς, διατηρῶν ἐτι τὸ γόητρον τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν λαμπηδόνα τῆς πρώτης ἰσχύος καὶ δόξης (*). Περιτοιχιζόμενος δὲ ὑπὸ τῶν καρδινάλιων Του καὶ τῶν ἄλ-

(*) Τί κρίμα! Θὰ ἐσέλεπομεν τὴν Ἀγιότητά του, ἂν ὁ ἀείμνηστος πατὴρ Ἀντωνίνος, ὁ πρὸ μικροῦ καταλιπὼν τὸν βίον, δὲν ἠναγκάζετο νὰ παραμείνῃ πλείτερον χρόνον ἐν Σικελίᾳ τοῦ προῦπολογισθέντος καὶ ἐφθάνει εἰς Ρώμην πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μας. Ἐταξιδεύσαμεν ὁμοῦ ἐκ Χανίων μέχρι Κατάνης, κατὰ τὸν πλοῦν δὲ μᾶς εἶχεν υποσχεθῆ νὰ μᾶς παρουσιάσῃ εἰς τὸν Πάπαν. Ἦτο δὲ βέβαιος ὅτι θὰ τὸ ἐπιτύγχανε διότι, ὡς ἰσχυρίζετο, ἀπῆλθε πολλῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως παρ' αὐτοῦ, ὥστε νὰ γένηται δεκτὴ ἡ παράκλησίς του. Ὁ γλυκὺς καὶ πρὸς πατὴρ ἀπῆλθε τοῦ κόσμου τούτου ψευθεὶς τῶν ἐλπίδων, ἅς μᾶς διετύπωσε κατὰ τὴν ἐνταῦθα συνάντησίν μας, ὅτι θὰ ἐτυγχάνομεν καὶ ἄλλης εὐκαιρίας νὰ ἴδωμεν μετ' αὐτοῦ τὸν Πάπαν. Ἐχοι γαίαν ἐλαφρὰν ὁ σεβάσμιος πρωθιερεὺς, ὅστις ἐν μέσῳ ἡμῶν ἔδρα εὐεργετικῶς καὶ διήγεν ἠναρέτως, τύπος ἀληθοῦς ποιμένος καὶ εὐκρινούς χριστιανοῦ.

λων τιτλούχων τῆς Ἀδλῆς Του μεταδίνει εἰς ἐξαιρετικὰς μό-
γον περιστάσεις εἰς τὸ Λατερανόν, ἐν ᾧ καὶ στέφεται ἀνακη-
ρυσσόμενος *servus servorum Dei*. Εἶναι δὲ τὸ Λατερανόν
ἡ μήτηρ τῶν ἐκκλησιῶν, ἡ πρώτη κατὰ τὴν τάξιν, μὴδ'
αὐτοῦ τοῦ Ἀγίου Πέτρου ἐξαιρουμένου «*omnium urbis et
orbis ecclesiarum mater et caput*», εἰς αὐτὴν δὲ ἀνήκει
ὡς ἐπίσκοπος Ρώμης. Παρὰ τοῦτο δὲ ὑπάρχει ἡ Ἁγία
κλῆμαξ, ἐξ 28 μαρμαρίνων ἀναβαθμίδων, ἡτις φημίζεται ὅτι
ἀνῆκεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πιλάτου καὶ διεσκελίσθη ὑπὸ τοῦ
Ἰησοῦ. Μετακομισθεῖσα δ' ὡς λέγεται, εἰς τὴν Ρώμην τῇ
διαταγῇ τῆς Ἁγίας Ἐλένης τῇ 326 ἐταποθετήθη ἐνταῦθα·
οὐδενὶ δ' ἐπιτρέπεται νὰ τὴν ἀνέλθῃ εἰμὴ διὰ τῶν γονάτων.

* *

Ἐνεκα τοῦ προκεχωρηκότος τῆς ὥρας δὲν δυνάμεθα νὰ
ἐπισκεφθῶμεν σήμερον τὸ Βατικανόν, ὅπερ κλείει τὰς πύλας
τοῦ τῇ 16 ὥρᾳ (4 μ. μ.) ἐκάστης ἡμέρας, ἐκτὸς τῆς Κυ-
ριακῆς ὅτε κλείει τῇ 13 (1 μ. μ.)· ἔθεν τρεπόμεθα πρὸς
τὴν πόλιν. Εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ναοῦ περικυκλούμεθα ὑπὸ
τῶν διαφόρων πωλητῶν καρτῶν, σταυρῶν, ἁγίων εἰκόνων,
ὁμοιωμάτων ναῶν καὶ ἄλλων σμιλτοποιικίων ἀντικειμένων,
ἐξ ὧν ἐκόντες ἄκοντες ἀγοράζομεν τινα πρὸς σωτηρίαν μας
καὶ δι' ἐνθύμιον, μεθ' ὃ ἐπιβάντες τοῦ ἡλεκτρικοῦ λεωφο-
ρείου ἐπιστρέφομεν εἰς τὴν πλατεῖαν Βενετίας. Ἡ πλατεῖα
αὕτη καλεῖται παρὰ τὴν πλατεῖαν Colonna, ὥστε εἴμεθα πλη-
σίον τοῦ ξενοδοχείου μας. Μὲ τοὺς χάρτας τῶν πόλεων ἀνὰ
χείρας καὶ μὲ ἓνα καλὸν ὁδηγὸν ἀγγλικὸν ἢ γαλλικὸν δύ-
ναται τις ἐν Εὐρώπῃ νὰ ἀντικαταστήσῃ πλήρως τοὺς ἀν-
θρωπίνους ὁδηγούς, οἵτινες πολλάκις σκοτίζουσι μᾶλλον τὸν
ἐπισκέπτην ἢ φωτίζουν. Τοῦτο γνωρίζοντες, εἴχομεν λάβει
ἀπὸ Νεαπόλεως τὰ μέτρα μας καὶ ὠφελήθημεν μεγάλως.

Ἐν τῇ πλατεῖᾳ ἀγοράζομεν γραμματόσημα καὶ ρίπτο-
μεν τὰς ἐπιστολάς μας εἰς τὸ παραπετυχὸν γραμματοκιβώ-
τιον. Τὸ γραμματόσημον δὲ, ὁ καπνὸς καὶ ἡ κινίνη πωλοῦν-
ται ἐν Ἰταλίᾳ παρ' ἀνθρώπων ἐχόντων εἰδικὴν ἄδειαν ὡς
ἀνήκοντα ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ Κράτος. Ἐντεῦθεν εἰς τὸ
ὕψος τοῦ Κυριναλλίου λόφου καὶ εἰς τὸ βάθος τῆς ὁδοῦ φαί-
νεται τὸ ἐγειρόμενον μεγαλοπρεπὲς μαυσωλεῖον τοῦ πρώτου
βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτωρος Ἐμμανουήλ. Ἑρανοὶ πανι-
ταλικοὶ 50 ἑκατομ. δραχ. ὑπολογίζεται ὅτι θὰ δαπνηθῶσι
διὰ τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ θέλει προσθέσει ἐν ἔτι ἀριστούρ-
γημα εἰς τὰ ἀναρίθμητα τῆς πόλεως. Δικαίως δὲ διότι ὁ βα-
σιλεὺς οὗτος ἐλατρεύετο ὑπὸ τοῦ λαοῦ του, ὑπὲρ οὗ ἡγωνί-
σατο γενναίως καὶ ἐμύχθησε. Δὲν ὑπάρχει δὲ Ἰταλικὴ πό-
λις ἐν ᾗ νὰ μὴ ἔχῃ ἐγερθῇ ἐφιππος ὁ ἀνδριάς τούτου ὡς
καὶ τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἰταλῶν ἀνδρείως ἀγωνισαμέ-
νου Γαριβάλδη. Ἐντύπωσιν δὲ ἐμποιεῖ εἰς τοὺς ἐπισκεπτο-
μένους τὴν Ἰταλίαν ἡ πληθὺς τῶν ἀνδριάντων στρατηγῶν,
πολιτικῶν, ποιητῶν, καλλιτεχνῶν, μουσικῶν καὶ ἄλλων με-
γάλων τέκνων τῆς Ἰταλίας, οἵτινες κοσμοῦσι τὰς πλατεῖας,
τοὺς κήπους καὶ τὰ δημόσια ἱδρύματα. Τιμὴν τοὺς ἀνδρας
τούτους ὁ Ἰταλικὸς λαός, τιμᾷ τὴν νοημοσύνην του καὶ τὴν
αἰσθηματικότητά του, παρέχει δ' ἐξ ἄλλου εἰς τοὺς ἐπιγιννο-
μένους ἀπὸ τὰ τεκμήρια τῆς εὐγνωμοσύνης του πρὸς τοὺς
προμάχους τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς προόδου του, παρορμή-
σεις διηνεκεῖς καὶ ἀληθεῖς πρὸς μίμνησιν. Δὲν φαίνεται δὲ
ὅτι ἀπέβη ἀτελεσφόρητος ἡ πρὸς τὴν ὑστεροφημίαν ταύτην
τάσις του, διότι πολλοὶ ἄλλοι εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους
ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμα τῶν ἐκλιπόντων καὶ συνετέλε-
σαν εἰς τὸ νὰ ἐπιτευχθῇ ἁλματική πρόοδος ἐν τῇ χώρᾳ.

Ἡμεῖς δέ, εἰς τὴν χώραν τῶν ὁποίων ἐτιμήθη ἐξόχως ἡ

αὐταπάρνησις κατὰ τὸ παρελθόν καὶ ἐθεοποιήθη ἡ μεγαλο-
φυΐα, δὲν ἤξιώθημεν ἀκόμη νὰ ἱδρύσωμεν ἀνδριάντας οὐδ'
εἰς τοὺς πρωτεργάτας αὐτοὺς τῆς ἀναγεννήσεώς μας καὶ
τῆς προόδου μας, μολονότι πάντες ἀναγνωρίζομεν ὅτι σφώ-
τερα λαλοῦσι τὰ μαρμάρια χεῖλη ἐνὸς μεγάλου ἀνδρός ἢ
τὰ λάλα χεῖλη μυρίων ἐπιτηδείων.

Μεγαλοπρεπέστατα δὲ εἶναι τὰ κτίρια τὰ περιβάλλοντα
τὴν πλατεῖαν καὶ πλουσιώτατα τὰ καταστήματα, πολυτελέ-
στατα δὲ τὰ καφενεῖα. Καθήμεθα εἰς ἓν τούτων τοῦ ὁποίου
αἱ τράπεζαι καὶ τὰ καθίσματα κατέχουσι τὰ πεζοδρόμια καὶ
ἐκτείνονται καὶ μέχρι τοῦ κέντρου τῆς πλατείας, καὶ θεώ-
μεθα τὴν πληθὺν τῶν διερχομένων, ἱσταμένων καὶ συνω-
θυμένων περὶ τὴν ἐξέδραν, ἐν ᾗ παλαιῇ ἢ μουσικῇ. Ἐν-
τύπωσιν ἰδίᾳ μᾶς κάμνει τὸ πλῆθος τῶν κληρικῶν, οἵτινες
ἄνω καὶ κάτω δισχιζοῦσι τὰ πλήθη καὶ περιφέρονται εἰς
τὰ κεντρικώτερα μέρη τῆς πόλεως μέχρι βαθείας νυκτός.
Πάντως ἡ Ρώμη θὰ εἶναι ἡ πλουσιωτέρα πόλις τοῦ κόσμου
ὡς πρὸς τὸ προῖόν τοῦτο, πολλὰ δὲ χιλιάδες θὰ ἀποτε-
λῶσι τὰ διάφορα τάγματα τοῦ παπικοῦ στρατεύματος, διότι
ἐκτὸς τῶν ἱεραικῶν σχολῶν καὶ τῶν ἐκτὸς τῆς πόλεως
μονῶν, 350 ναοί, μικροὶ καὶ μεγάλοι ὑπάρχουσιν εἰς τὴν
Ρώμην.

Δυστυχῶς ὅμως οὐδὲ εἰς ἑλληνικὸς ὑπάρχει, οἱ δὲ ὀλί-
γοι Ἑλληνες τῆς Ρώμης δὲν ἐκκλησιάζονται. Τοῦτο πλη-
ροφοροῦμεθα παρ' Ἑλλήνων, ὅστις μᾶς πλησιάζει καὶ μᾶς
χαιρετᾷ τυχαίως διερχόμενος καὶ ἀκούσας τὴν φωνὴν μας.
Μᾶς ὁμολογεῖ ὅτι κατέστη ἀδύνατον νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν
ἀκατανίκητον ἑλξιν, ἣν ἐξήσκησεν ἐπ' αὐτοῦ ἡ μητρικὴ
τοῦ γλῶσσα καὶ νὰ ἀντιπαρέλθῃ «χωρὶς νὰ μας ἐνοχλήσῃ».
Καὶ πράγματι· πρέπει νὰ ἐξέλθῃ τις τοῦ πατρῶου ἐδάφους
διὰ τὰ αἰσθανθῇ τὴν ἱερὰν συγκίνησιν, ἣν προσεγενεῖ εἰς αὐ-
τὸν ἡ γλῶσσά του λαλουμένη καὶ νὰ δοκιμάσῃ ἄρρητον
ἡδονὴν ἐπὶ τῇ συναντήσει ὁμοεθνῶν του. Ἐν τῇ προσωπῇ
τοῦ τυχαίου Ἑλλήνος συνεκεντρώθη πρὸς στιγμὴν ὁλόκλη-
ρος ἡ πατρίς μας καὶ ἐνῇ ἀπὸ ἡμερῶν οὐδένα εἴχομεν φί-
λον περὶ ἡμᾶς, ἥδη τὸ πᾶν ἡλλαξεν ὄψιν· εὐρομεν ἓνα φί-
λον, ἔχομεν μυρίους φίλους!

Μανθάνομεν παρ' αὐτοῦ ἐπίσης ὅτι οὐδὲ σχολεῖον ἑλλη-
νικὸν ὑπάρχει ἐκεῖ, οἱ δὲ ἑλληνόπαιδες ἀγνοοῦσι τὴν μη-
τρικὴν τῶν γλῶσσαν! Τοιοῦτοτρόπως οἱ Ἑλληνες τῆς Ρώ-
μης ἐκλείπουσι πρὸς μεγάλην ζημίαν τοῦ ἔθνους ἡμῶν, τὸ
ὅποιον ἐν τοιοῦτῳ κέντρῳ ἔδει νὰ ἀντιπροσωπεύηται ἐπαρ-
κῶς καὶ ἐπαξίως πρὸς διατήρησιν τῆς ἀδελφότητος μεταξὺ
τῶν δύο λαῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν σχέσεων, ἐξ ὧν πολλὰ τὰ
καλὰ προέρχονται.

(Ἐπεται συνέχεια)

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ 32 φυλλαδίου)

Ἀποῦ βρίχνει καὶ φιλεῖ, μοῦτζαῖς του κι' ἂν παντρευτῇ.
Ἀποῦ κυλιέται 'ς τὰ πίτερα ἢ γιόρθες τότε τρώσι.
Ἀγαπῶ σε γὼ καὶ σένα, μὰ καλλιὰ γαπῶ ἐμένα.
Ἀγαπῶ σε γραι νὰ κλάνης, μὰ νὰ μὴ τὸ πολυκάνης.
Ἀπὸ ἓνα ὠζὸ δυὸ προβές ;
Ἄς γυρίσῃ ὁ γάμος πίσω, μὰ πλακόφτα θὲ νὰ ψήσω.
Ἀποῦ θέλει ν' ἀγαπήσῃ, πρέπει νὰ κακοπαθήσῃ καὶ τ'
ἄσπρα του νὰ μὴ τὰ ντουσουντίσῃ.
Ἄν μεθύσης, θὰ σε δείρω κι' ἂν μεθύσω θὰ σε δείρω.

Ἀποῦ ἄκαμε ὅς τὴν φυλακὴν, τοῦ φυλακῆς θυμῶναι.
 Ἀρπαξεν ἀπ' ἀρπαξε, σουβλί σουβλί σουβλόρριζα
 Ἄν δὲν ἀκούς, ἀκούσι σε κι' ἂν δὲν θωρῆς, θωροῦσι σε.
 Ἀσὶ ἀδειανό, ὀρθὸ δὲν στέκεται.
 Ἀπὸ τοῦ πηδῆς ἡ γαῖα, πηδῆ καὶ τὸ ριφάκι της.
 Ἀσπρη ρασὲ, μαύρη ρασὲ δὲν εἶν' τὸ πάπλωμα γιὰ σέ.
 Ἀπ' ὅξω γιᾶλα γιᾶλα κι' ἀπὸ μέσα πείνα πείνα.
 Ἀσπρα θέλει τὸ κεσῆμ καὶ τὰ θέλει καὶ πεσῆναι
 Ἀπερδοῦκλονε καὶ βῆναι, δὲν σὲ ῥωτοῦν ἦντα ναι.
 Ἄν σ' ἀρέσῃ Λάμπρο, ξαναπέρνα ποῦ τὴν Ἄντρο.
 Ἄν σ' ὀργισθ' ὁ Θεὸς κάτσε κι' ἂν ἄνθρωποι περπάτη.

B

Βοηθὰ μου νὰ σε βοηθῶ, ν' ἀναιβοῦμεν τὸν γκρεμνόν.
 Βάλε τὰ πίσω νὰ τ' ἀρμείξωμεν.
 Βοηθῶ τῇ ἡ νύχτα κ' ἡ αὐγὴ τοῦ ξένης καὶ τοῦ
 μοναχῆς
 Βλέπε με Θε μ' ἀπὸ σπανὸν καὶ μαλλιαρὴ γυναῖκα.

Γ

Γνωρίζω το γῶ τὸ φαῖ ὁποῦ θὰ μὲ χορτάσῃ.
 Γαῖδαρος εἶν' ὁ γαῖδαρος ἂν βάλῃ καὶ τὴν σέλα.
 Γιὰ τὴν καινούργιαν στράταν τὴν παλιὰν μὴν ἀναγυρίζῃς.
 Γιὰ ταυγὰ χάνει καὶ τὸ καλάθι.
 Γιὰ τὴν πρόκαιν ἔχασε καὶ τὸ πέταλον
 Γιὰ τὴν ψύλλον, καίει τὸ πάπλωμα.
 Γιὰ σὲ τὰ λῆω Γιάννη, νὰ τ' ἀγροικοῦν οἱ γιᾶλλοι.
 Γέρος τράος ὅς τὸ κουράδι καὶ νηὸς εἰς τὸ τζεγγέλι.
 Γιὰ τῶν πολλῶν τὸ λοισμὸν τὸν ἐδικὸν σου κράτει.
 Γέρος εἶναι δὲν φελῶ, μόνο τὴν πῆταν ποῦ χαλῶ.

(Ἀκολουθεῖ)

ΛΟΓΙΟΙ ΚΡΗΤΕΣ

ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΜΑΡΓΟΥΝΙΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου.)

Ὅτε ὁ Μαργούνιος ἐφθάσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὰ αὐτῇ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα διετέλουν δυστυχῶς ἐν λίαν ἐκτρώπῃ καὶ οἰκτρᾷ καταστάσει. Ὁ καλὸς καγαθὸς ἐκεῖνος Πατριάρχης Ἱερεμίας, περὶ οὗ χρηστοτάτας ἔτρεφεν ὁ ἡμέτερος Μαργούνιος ἐλπίδας ταχείας ὑπ' αὐτοῦ ἀνακινήσεως καὶ διορθώσεως τῶν εἰς ἀξιοθρήνητον κατάστασιν κακῇ τύχῃ περιστάντων ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν πραγμάτων καὶ τῆς καταπεσοῦσης καὶ μαρτυρίας παιδείας (Σάθα βιογρ. σχεδ. σελ. 100), ἐστέναζε δέσμιος ἐν ταῖς φυλακαῖς (Bibl. Hell. σελ. XXXII), ψευδῶς καὶ ὅλως ἀδίκως ὑπὸ τῶν ἀσυνειδήτων κληρικῶν, τοῦ Φιλίππου πύλως θεολόγου καὶ τοῦ ἐξώλους Παχωμίου Πατέστου ἐποφθαλμιῶντων τὸν θρόνον, κατηγορηθεὶς πρὸς τοὺς Τούρκους «πὼς εἶναι ἐχθρὸς τῆς βασιλείας, καὶ πὼς ἔκαμε γενιτσάρους καλογήρους καὶ Τούρκισαις Χριστιαναῖς, καὶ πὼς στέλλει γραφαῖς εἰς τὸν Πάπαν κατὰ τῆς βασιλείας» (Σάθα βιογρ. σχεδ. σελ. 10). Ὁ Χριστῶνυμος τῆς πρωτεύουσας λαὸς ἦν ἀνάστατος, καταρῶμενος μὲν καὶ καταδωὸν τῶν πρωταίτων τοιούτων σκανδαλωδῶν σκηνῶν, προσευχόμενος δὲ νυχθημερόν καὶ ἐξαιτούμενος διὰ πρεσβεῖων καὶ ἀναφορῶν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἀποφυλάκισιν τοῦ ἀθῶου Πατριάρχου. Οἱ δὲ προμνησθέντες ἐξω-

λέστατοι μνηστῆρες τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καθ' ἐκάστην οὐκ ἐπαύοντο τὰ πάντα πληροῦντες συγχύσεως καὶ ταρχῆς, ὅτε μὲν κατὰ τοῦ Ἱερεμίου συμμαχοῦντες καὶ χρήματα καὶ δῶρα πολλὰ τοῖς κρατοῦσιν ὑπὲρ ἐπιτεύξεως τῶν ἰδίων βλέψεων ὑπισχνόμενοι, ὅτε δὲ κατ' ἀλλήλων χάριν ἐπιδόσεως τοῦ θρόνου λυσσώδως ἀγωνιζόμενοι (Σάθα βιογρ. σχεδ. σελ. Ο' - ΟΕ'). Ἡ τοιαύτη ἐκρυβὸς κατάστασις τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἀντὶ αἰθρίας πλείονα ὁσημέραι θυέλλης καὶ καταιγίδος νέφη ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος τῆς Ἐκκλησίας συνάγουσα διέφευγεν, ὡς εἰκός, καὶ ἡμαῦρος τελέως καὶ τὰς χρυσὰς ἐλπίδας τοῦ Μαργουνίου περὶ βίβλικης θεραπείας καὶ βελτιώσεως τῶν κακῶς ἐχόντων, διὰ τε τῆς τοῦ Πατριάρχου ὑποστηρίξεως καὶ τῆς ἰδίας συνεργασίας, καὶ ἡνάγκασεν αὐτόν, μὴ ἐπιθυμοῦντα νὰ παρίσταται διαρκῆς μάρτυς τοιούτων θλιβερῶν σκηνῶν, νὰ προτιμήσῃ μειζόνων ἴσως ἐν Κωνσταντινουπόλει τιμῶν καὶ ἀμοιβῶν τὴν τότε ὑπὸ τοὺς Ἑνετοὺς μετρίαν καὶ πενιχρὰν ἐπισκοπὴν τῶν Κυθήρων, ἐνθα ἤλπιζε νὰ διαγάγῃ μακρὰν τοῦ πολυπράγμονος κόσμου βίον ἡσυχον ἀφιερούμενον εἰς τὴν μελέτην καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου (Bibl. Hell. σελ. XXXIV).

Οὕτω δὲ ὁ ἡμέτερος Μαργούνιος ἀντὶ νὰ γείνῃ διευθυντὴς τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας καὶ νὰ συντελέσῃ τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς παιδείας «κατ' ἀξίαν», ὡς λέγει ὁ Ἱερεμίας γράφων τῷ Δόγῃ τῆς Ἑνετίας (Ἑλλ. φιλ. συλλ. τομ. 10 σελ. 23), καὶ κανόνας αὐτοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὴν ἀρχιερωσύνην ἐν Κωνσταντινουπόλει σωφρόνως, νομίμως καὶ θεαρέστως χειροτονηθεὶς τὴν τῶν Κυθήρων ἐπισκοπὴν ἀνεδέξατο, ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἀπελευθερωθέντος ἐπ' ὀλίγον τοῦ Ἱερεμίου, διὰ τῆς ἐπὶ δικαστηρίου ἀθώωσης καὶ τῆς μεσολαβήσεως πρὸς σὺν ἑπιφανῶν καὶ πρὸ πάντων τοῦ τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας Γερμινῆ. Ἐὰν δὲ λάθωμεν ὑπ' ὅψει τὸ μὲν ὅτι τῇ 15 Ἀπριλίου τοῦ 1584 ἦτο ἤδη κεχειροτονημένος ἐπίσκοπος ὁ Μαργούνιος (Δημητρ. Ὁρθ. Ἑλλ. σελ. 138 - 140), τὸ δὲ τὰς πρὸς τὸν ἴδιον βασιλέα Ἑρρίκον, περὶ τῆς κατὰ τοῦ Ἱερεμίου ἐξασκηθείσης βίας, ἐκθέσεις τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας Γερμινῆ, καθ' ἃς ὁ περὶ τὰ μέσχα Φεβρουαρίου τοῦ 1584 φυλακισθεὶς Πατριάρχης ἀπεφυλακίσθη περὶ τὰ τέλη Μαρτίου τοῦ ἰδίου ἔτους, καὶ μόνον κατὰ Μάϊον μεταδληθέντων πάλιν τῶν πραγμάτων ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον Ρόδον (πρβλ. Σάθα βιογρ. σχεδ. σελ. σγ' σημ.), δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ εἰς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης βαθμὴν προαγωγὴ τοῦ Μαργουνίου ἐγένετο περὶ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου τοῦ 1584. Κατὰ ταῦτα θεωρεῖται ὡς τοῦ ὀρθοῦ ἀστοχοῦσαι αἱ εἰδήσεις τῶν ἄλλο παρὰ τὸ ὀρθὸν ἔτος προχειρίσεως εἰς τὸν ἐπισκοπὸν θρόνον Κυθήρων τοῦ Μαργουνίου ὀριζόντων (14). Ὁμοίως ὅλως ψευδὴς καὶ κακόδουλος τυγχάνει καὶ ἡ εἰδήσις τοῦ φανατικοῦ δραπετίδου Ν. Κομ. Παπαδοπούλου, λέγοντος κατὰ Σάθαν (Νεοελλ. φιλ. σελ. 213) ὅτι ὁ Μαργούνιος ἐξελέγη ἐπίσκοπος Κυθήρων ὑπὸ τοῦ Πάπα, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ πλὴν τῆς ἀνωθι ρητῆς καὶ σαφοῦς μαρτυρίας τοῦ Ἱερεμίου περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου Κων. πύλως ἐκλογῆς αὐτοῦ, ἔχομεν περὶ τοῦ ζητήματος

14) Οὕτω λ. χ. Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων ὡς τοιοῦτον ὀρίζει τὸ ἔτος 1571 (περὶ Ο'. ἔρμ. τομ. 2'. σελ. 801), ὁ Σάθας τὸ 1585 (Νεοελλ. φιλ. σελ. 213), ὁ Ζαβίρας (Νέα Ἑλλ. σελ. 113) καὶ ὁ Βρετὸς (Νεοελλ. φιλ. Β'. σελ. 302) τὸ 1589 καὶ ἄλλοι ἄλλοι.

15) Ἐν τινι ἀναφορᾷ πρὸς τὸν Δόγην τῆς Ἑνετίας ποιούμενος ὁ

τούτου καὶ ἰδίαν τοῦ Μαργουνίου ⁽¹⁵⁾ καὶ ἄλλας τῶν συγχρόνων (Bibl. Hell. σελ. XXXV καὶ XXXVI).

Κατὰ τὴν ἐν Κων)πόλει διαμονὴν αὐτοῦ ὁ Μαργούνιος ἐν διηγήσει ἐν τῇ τότε ἐν Γαλατῇ Μονῇ τῆς Χρυσοπηγῆς ἀσχολούμενος εἰς μελέτας καὶ συγγραφάς. Ἀγλαὸς καρπὸς τῆς τοιαύτης ἐν Κων)πόλει πνευματικῆς αὐτοῦ ἐνασχολήσεως τυγχάνει ἕτερον ἐκ δύο βιβλίων ἐγχειρίδιον περὶ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκπορεύσεως, ὅπερ τῇ 15 Ἀπριλίου τοῦ 1584 ἀφιερῶσας ἀπέστειλεν ὡς δῶρον τῇ θεοσεβεστάτῃ Ἰωάννῃ Πέτρῃ Βοηθόνδᾳ πάσης Οὐγγροβλαχίας, προτρέπων καὶ τοῦτον ζωηρῶς νὰ συνεργήσῃ ἀπὸ γε τῆς θέσεως αὐτοῦ εἰς τὴν τῶν Ἑκκλησιῶν ἔνωσιν (Δημητρ. Ὁρθ. Ἑλλ. σελ. 140). Ἐπωφεληθεὶς προσέτι οὗτος τῆς ἐν Γαλατῇ διαμονῆς αὐτοῦ συνῆψε φιλικὰς σχέσεις πλὴν ἄλλων καὶ μετὰ τοῦ αὐτόθι πρεσβευτοῦ τῆς Ἑνετίας Ἰωάννου Φραγγίσκου Μοροζίνη, εἰς ὃν εἶχε συσταθῇ ὑπὸ τῶν ἐν Κρήτῃ Ἑνετῶν διοικήτων. Ἐπὶ τῇ γνωριμίᾳ δὲ ταύτῃ τοῦ Ἑνετοῦ πρεσβευτοῦ παποιθῶς ὁ Μαργούνιος πρὶν ἢ ἐγκαταλίπῃ τὴν Κων)πολιν ἐζήτησε καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ συστατικόν τι γράμμα φέρον χρονολογίαν 6 Ἰουλίου τοῦ 1584 (Bibl. Hell. σελ. XXXV). Ἀναμφιδόλως δὲ οὐχὶ μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας ταύτης, λαθὼν καὶ παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μονεμβασίας Ἱεροθέου, ἐν Κων)πόλει τότε ὡς συνοδικὸν μέλος εὕρισκόμενου (Σάθα βιογρ. σχεδ. σελ. 11), μαρτυρικὰ ἢ ἐνταλτήρια λεγόμενα γράμματα τῆς κανονικῆς αὐτοῦ ἐκλογῆς ⁽¹⁶⁾, φαίνεται ὅτι ἐγκατέλιπεν οὗτος τὴν Κων)πολιν, καθ' ὅσον ἐπιστολὴ τις αὐτοῦ γραφεῖσα ἐν Κρήτῃ φέρει χρονολογίαν 9 Σεπτεμβρίου 1584 (Χαλκ. χειρ. 121 ἐπιστ. 23).

(Ἀκολουθεῖ)

ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ 26ου φυλλαδίου)

Νῦν ἐν Ρωσσίᾳ τὸ ζήτημα τῶν Ἑβραίων εἶναι ζήτημα ἐθνικόν; Ἀπλοῦς εἶναι ζήτημα καθαροῦ ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ δύο λαῶν; ἢ μᾶλλον εἶναι ζήτημα κοινωνικόν;

Ἄς ἐξετάσωμεν τίνες ὑπῆρξαν καὶ τίνες εἶναι οἱ Ἑβραῖοι ἐν ὅλῃ τῇ κόσμῳ.

Ἡ Παλαιστίνη εὕρεται γεωγραφικῶς εἰς τὸ κέντρον τῶν χωρῶν ἐκείνων ἐνθα ἐγένετο τὸ μεγαλύτερον ἐμπόριον κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Αἱ ἐσωτερικαὶ ἀνωμαλίαι ὅμως τῆς χώρας ἠνάγκασαν ὁλοκλήρους λεγεῶνας Ἑβραίων νὰ μεταναστεύσωσι καὶ νὰ ζητήσωσι πόρον ζωῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν, Ἀντιόχειαν, Ἐφεσον καὶ Κόρινθον. Ἀλλὰ τότε τὸ ἐμπόριον εἶχε χαρακτῆρα ἀπολύτως προσωπικόν, πρὸ παντὸς δ' ἀνταπεκρίνετο μόνον εἰς τὰ ἀνάγκας τῶν μεγάλων πόλεων. Τὰ ἀντικείμενα τῆς πολυτελείας, τὰ φάρμακα ἦσαν ἀντικείμενα δεισιδαιμονίας διὰ τὸ πλῆθος,

ὁ δὲ ἔμπορος ἔφερε τὰ ἐμπορεύματα ταῦτα ριψοκινδυνεύων καὶ τὰ ἐπώλει ὁ ἴδιος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐγεννᾶτο αὐτῇ ἡ ἀπομόνωσιν εἰδὸς τι ἐγωῖσμοῦ συναισθανόμενος συνάμα τὸ αἶσθημα, ὅτι τὸ «ἐγὼ» εἶναι τὸ πᾶν. Οἱ Ἑβραῖοι ἔπρεπε νὰ εὕρεθωσιν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, ν' ἀναμειχθῶσι εἰς τὸ πλῆθος, νὰ ταπεινωθῶσι, ἵνα συνεθίσωσι τὰς ἀγοραπωλησίας. Ἦσαν ξένοι εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐχρηματίζοντο καὶ ἅμα δεκτοὶ καθὼς ξένοι, ἀλλ' ἄνευ δικαιωμάτων κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν Ἄπας ὁ βίος αὐτῶν περιωρίζετο εἰς τὸ ἐπάγγελμα τῶν ἐμπορευμάτων καὶ δὲν εἶχεν κοινωνικὴν τάξιν, οὔτε καταγωγὴν κοινὴν οὔτε πρὸς τὴν λαὸν οὔτε πρὸς τὸ κυρίαρχον Κράτος.

Ὁ ἐπὶ χιλιετηρίδα ὁλοκλήρος ὕπνος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ κόσμου καὶ ἡ βραδεῖα διάλυσις τῶν κοινωνικῶν τύπων ἐπηύξησαν τὴν μόνωσιν ταύτην τῶν Ἑβραίων, οἵτινες ἐν κοινωνίᾳ φυσικῆς οἰκονομίας, σχεδὸν ἀποκλειστικῶς γεωργικῇ ἀντεπροσώπουν τὴν ἀρχὴν τῆς συναλλαγῆς καὶ τοῦ χρήματος, ἡ δὲ φεουδαλικὴ κοινωνία εἶχε ἀνάγκην τῶν Ἑβραίων ἐπειδὴ οὗτοι ἔδιδον ἐμπορεύματα καὶ παρείχον χρήματα, ἀλλὰ συγχρόνως, ἐπειδὴ ἀκριδῶς ἦτο κοινωνία φεουδαλική, ἐπολέμει τὸ πλῆθος τοῦτο τῶν ἐμπορευομένων, τὸ ἐμπνεόμενον ὑπὸ βαθείας ἀδιαφορίας πρὸς τὴν κοινωνικὴν θέσιν καὶ ἐξίσουν πάντας τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὴν προδιάθεσιν νὰ τοὺς λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν μόνον κατὰ λόγον τοῦ μεγαλυτέρου ἢ μικροτέρου πλοῦτου αὐτῶν. Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα ἤρχισεν ἡ συνάθροισις τῶν γεωκτημόνων καὶ τῶν χωροδεσποτῶν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ἀπὸ τοῦ δεκάτου τετάρτου πρὸς τὸν δέκατον ἔκτον αἰῶνα, τὸ ἐλατήριον τοῦ ἐναντίον τῶν Ἑβραίων μίσους ἐνισχύθη ἐπειδὴ οὗτοι ἀντηγωνίζοντο εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ ἀκριδῶς τοιαύτην γένεσιν ἔσχον αἱ καταδιώξεις τῆς Ἰσπανίας.

Διὰ νὰ λυθῇ τὸ ἐβραϊκὸν ζήτημα ἐν Εὐρώπῃ ἐχρειάσθη νὰ θραυσθῇ ὁ περιορισμὸς τῶν μικρῶν πόλεων, ὑποχρεωμένων νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν μεγάλην ἐθνικὴν οἰκονομίαν, νὰ εἰσδύσωσι εἰς τὴν δεσπόζουσαν ἀρχὴν τῆς νεωτέρας κοινωνίας, τὴν ἀρχὴν ἐκείνην τοῦ χρήματος, ἥτις πρῶτον ἀντεπροσώπευθη ὑπὸ τῶν Ἑβραίων καὶ κατὰ συνέπειαν, νὰ εἰσαχθῇ ἡ πολιτικὴ δημοκρατικότης, ἥτις ἀναγνώνει πρὸς πάντας ἴσα δικαιώματα. Μεταμορφουμένης λοιπὸν τοιαυτοτρόπως πάσης τῆς κοινωνίας οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀντιπροσώπεύσωσι κοινωνικὸν στοιχεῖον, ἀπηγορευμένον αὐτοῖς καὶ συνεμορφώθησαν πρὸς τοὺς ἐντοπίους πληθυσμούς.

Ἐὰν δὲ σήμερον ὑπάρχῃ ἀντιστοιμιτισμὸς εἰς τινὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης, οὗτος πηγάζει ἐκ τῶν ὑπολειμμάτων ἐκείνης τῆς κοινωνίας, τὰ ὅποια ἀκόμη εὕρσκονται εἰς ἀνταγωνισμὸν πρὸς τὴν νεωτέραν πρόδοον ἢ εἶναι εἶδος γενικῆς διαμαρτυρίας κατὰ παρασιτικῆς καρπώσεως, ὅπως συμβαίνει ἐν Γαλλίᾳ.

Ἐν Πολωνίᾳ καὶ ἐν Ρωσσίᾳ, ἐν χώραις ἐνθα ἡ προρρηθεῖσα κοινωνικὴ ἐξέλιξις ἤρχισε πρὸ ὀλίγου χρόνου, βλέπομεν τοὺς Ἑβραίους εἰς κατάστασιν στοιχείου μεμονωμένου, ἀλλ' ἐνταῦθα εἶναι πολυαριθμότατοι. Κατέφυγον κατὰ λεγεῶνας ἀπὸ τὸν τόπον ὅθεν εἶχον ἐκδιωχθῇ. Ἐνταῦθα εὕρισκαν ἐργασίαν κατάλληλον δι' αὐτοὺς ἐφ' ὅσον δὲν ὑπῆρχεν ἐθνικὴ τις οἰκονομία, καὶ ἐν ᾗ ἄλλαχοῦ ἀφομοιούμενοι ἠλαττοῦντο κατ' ἀριθμὸν, ἐνταῦθα ἐπολλαπλασιάζοντο διὰ πάσας τὰς αἰτίας ταύτας, ὅθεν πάντες οἱ τύποι τῆς Ἑβραϊκῆς ζωῆς προσέλαβον χαρακτῆρα οὕτως ἀξιοπαρατήρητον, ὥστε δὲν συναντᾶται πλέον οὗτος ἄλλαχοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ἐνταῦθα αἱ καταδιώξεις προσλαμβάνουσιν χαρακτῆρα δριμύτατον, ἡ θέσις τῶν Ἑβραίων εἶναι φοβερά.

Μαργούνιος τὸν λόγον περὶ τῆς ἰδίας ἐκλογῆς λέγει: «οὐδεμία ὑφίσταται ἑλλειψίς ἐν τῇ ἀπονομῇ τοῦ ἀξιώματος, οὔτε ὡς πρὸς τὴν δικαιοδοσίαν καὶ τὴν πνευματικὴν ἡγεσίαν, οὔτε ὡς πρὸς τινὰ ἄλλον πανηγυρικὸν τύπον, ὅτε λαθόντος ἐμοῦ τὸ ἀξίωμα συνῆδ' αὐτῷ ἀγιωτάτοις κανόσι, ταῖς πατριαρχικαῖς διατάξεσι καὶ τῇ παλαιᾷ ἔθει τοῦ ὁρόνου Κωνσταντινουπόλεως» (Bibl. Hell. σελ. XXXIX).

16) Παρὰ τοῦ Μονεμβασίας ἔλαβεν ὁ Μαργούνιος τὰ τοιαῦτα γράμματα, διότι τότε ἡ ἐπισκοπὴ Κυθήρων ὑπῆρχετο ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ (Κομμητᾶ ἱστορ. ἑπταν. σελ. 297).

Ἐν Ρωσσίᾳ ἔτι δὲ καὶ ἐν Πολωνίᾳ δὲν ἠδύνατο ν' ἀναπτύχθῃσι πολιτεῖται βιομηχανικαὶ συνιστώμεναι ἐκ μικρῶν πόλεων καθ' ὑπόδειγμα τῶν ἐν τῇ Δύσει τῶν παρελθόντων χρόνων. Αἱ πόλεις, ἵνα φθάσωσιν εἰς ἀνάπτυξιν τινα εἶναι ἀνάγκη ν' ἀπαλλαχθῶσι τῆς ἐπιβροχῆς τῶν ἰσχυρῶν, νὰ ἔχωσιν ἐνιαίαν κεντρικὴν διοίκησιν. Τούναντίον δ' ἐν Πολωνίᾳ ἡ ταραχώδης ἀριστοκρατία καὶ ἡ φεουδαλικὴ ὀλιγαρχία κατέβαλον πᾶσαν τὴν ἰσχὺν τοῦ Κράτους. Τὸ πλῆθος διετέλει ὑπὸ τὸ ἔλεος τῶν εὐγενῶν, αἱ πόλεις δὲν κατῴρθον νὰ δεσπόσωσι τῶν περιχώρων των καὶ νὰ τὰ προσελκύσωσιν εἰς τὸν κύκλον τῆς συναλλαγῆς των. Ἐν τῇ περιβάλλοντι τούτῳ οἱ Ἑβραῖοι διήγον βίον ἀμφίβολον, δὲν κατῴρθον νὰ συναθροίσωσι χρήματα ἐπειδὴ ἡ ἔλλειψις τῆς ἐλευθερίας τοῦ πολίτου καθίστα εὐκόλῳ τὴν ἀπογύμνωσιν των παρὰ τῶν δεσποτῶν. Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα ἐπὶ ἤλθεν ἡ ρωσσικὴ δεσποτεία ἡ κατὰστασις των κατέστη ἔτι χειροτέρα. Ἡ σπείρα ἐκείνη τῶν λειτουργῶν, οἵτινες κατεῖχον ἀνὰ χεῖρας τὴν ἰσχύν, εἶχε μέσα ἔτι ἀποτελεσματικώτερα, ἵνα πείσῃ τὴν ζωὴν τῶν πόλεων, αἵτινες ἦσαν τὸ καταφύγιον τοῦ Ἑβραϊκοῦ στοιχείου. Ἡ δὲ Ρωσσικὴ κυδέρνησις, ἥτις ἐστηρίζετο πάντοτε ἐπὶ τῆς ἐπικρατείας τῶν χωρικῶν, ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ ἐγκαθίστανται εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ τοιουτοτρόπως νὰ κερδίζωσι χρήματα, κομίζοντες ἐμπορεύματα εἰς τοὺς ἀγροτικούς πληθυσμούς.

Περὶ τὸ δεῦτερον δὲ ἡμισυ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἤρchiσε νὰ ἀναπτύσσεται ἡ βιομηχανία ἐν Ρωσσίᾳ καὶ Πολωνίᾳ ἀλλὰ συνέβη τὸ αὐτὸ φαινόμενον ὅπερ εἶδομεν, κατὰ τὸν δέκατον πέταρτον μέχρι τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος. Ἐν Εὐρώπῃ δηλ. ἡ κυδέρνησις ἠθέλησε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ ἐμπόριον εἰς τοὺς προστατευομένους τῆς Ρώσους ἐμπόρους καὶ περιώρισε τοὺς Ἑβραίους εἰς «ζῶνην διαμονῆς των», ἥτις διήκει ἀπὸ Λιθουανίας πρὸς τὴν Μαύρην Θάλασσαν, μόνον δὲ οἱ μικρέμποροι καὶ τινες τεχνίται δύνανται νὰ ζῶσιν εἰς ἄλλας πόλεις. Εἰς τοὺς Ἑβραίους ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ κατέχωσιν ἀγρούς, ἦσαν ἀποκεκλεισμένοι τῶν δημοσίων ὑπουργημάτων, πρὸς τούτοις εἶναι περιωρισμένοι ὁ ἀριθμὸς ἐκείνων, οἵτινες δύνανται ν' ἀποσταλῶσιν εἰς τὰς ἀνωτέρας σχολάς. Τοιουτοτρόπως δὲ κατεστρέφοντο εἰς πάσας τὰς ρωσσικὰς πόλεις τὰ στοιχεῖα τάξεώς τινος πολιτῶν ἐργατικῶν, καὶ οἱ Ἑβραῖοι συσφιχθέντες εἰς ὥρον στενὸν δὲν ἠδύνατο ποσῶς ν' ἀναπτύχθῃσι, ἔσπερηνμένοι εὐρέος πεδίου δράσεως, πάντες δὲ οἱ ἀνθρωποὶ οὗτοι, φύσει χρακτικῆρος ὁμοιογενεοὺς, ἔχουσιν ἀπολιθωθῇ ἀπὸ τοῦ μεσαιῶνος καὶ φαίνονται ὡς νὰ μὴ δύνανται νὰ εὕρωσι διέξοδον. Δὲν δύνανται δὲ νὰ πλουτίσωσι καὶ συγχρόνως δὲν δύνανται νὰ καταστῶσι μόνιμοι· ἐπειδὴ οὐδεὶς ἔχει ἀνάγκην τῆς ἐργασίας των· ἐπ' αὐτῶν δὲ συγκεντροῦται ἅπας ὁ τρόμος τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως τῆς Ρωσσίας. Ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς, ὅστις ἔπρεπε νὰ καταναλίσκῃ τὰ ἐμπορεύματα, κατέστη πτωχὸς ἕνεκα τῶν φόρων. Εἰς δὲ τὰς πόλεις καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐξοχὴν οἱ ὅροι τῆς ζωῆς αὐξάνονται. Ὁ συναγωνισμὸς ἐκγιγαντούται· τοιουτοτρόπως λοιπὸν ὑπάρχει μέγα πλῆθος ἀνθρώπων, οἵτινες ἔχουσιν διάνοιαν ἀξεῖν καὶ ἐπίδοσιν ἀξιεπαίνον πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι καὶ οἵτινες δὲν δύνανται νὰ εὕρωσιν ἐργασίαν. Τοιοῦτοι παρατηροῦνται εἰς τὰς φρικώδεις συνοικίας τῆς Moldavanka, ἐν Ὁδησσῷ, κατεσκληρότες ἐκ τῆς πείνης, ὥσπερ κατευθυνόμενοι εἰς βραδὺν καὶ ἀναπόφευκτον θάνατον.

Οἱ Ἑβραῖοι τῆς Ρωσσίας καίτοι δὲν εἶναι πλέον ἡ εἰδικὴ ἐκείνη τάξις, ὅπου ἦσαν ποτε, ἐν τούτοις διατελοῦσι τοιουτοτρόπως ὄντες κοινωνικὸν στοιχεῖον διακεκριμένον, ἐπειδὴ δὲν δύνανται νὰ εἰσχωρήσωσιν εἰς τινα τῶν τάξεων τοῦ λαοῦ ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ζῶσιν.

(Ἀκολουθεῖ)

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΑΠΡΟΟΠΤΟΝ

(Ἐκ τῶν ἀνεκδότων μεταφράσεων Ν. Καρδαϊκῆ)

Χίρα ἀπὸ πολλοῦ, ἡ κυρία Δαπὸρ διήρχετο ἐν τῇ ἐπαύλει τῆς μετὰ τῆς δεκαπενταετοῦς θυγατρὸς τῆς Ἑλδώρας τὰς ἡμέρας τῆς ἐν μελαγχολίᾳ. Ἡ κ. Δαπὸρ ἐδοκίμασε πολλὰς πικρίας ἐν τῇ βίῳ τῆς καὶ ὡς ἐκ τούτου καταβλήθη προῶτως. Ὡς πρὸς τὴν Ἑλδώραν, αὕτη διήρχετο τὸ ἰδεῶδες τῆς χάριτος καὶ τῆς καλλονῆς. Εἶχε τὸ ἀνάστημα θαυμάσιον, τὴν κόμην ὡς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, τὸ δὲ πρόσωπον ὡσεὶ δὲ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔλαμπον δύο κυναεὶ ὀφθαλμοὶ γελαστοὶ καὶ ἀεικίνητοι ὑπὸ τὰς πυκνὰς ὀφρὺς των.

Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς τῆς ἐξήρχετο μόνη κατὰ πᾶσαν πρωτὴν καὶ ἐπεσκέπτετο τὸν τάφον ἐν ᾧ ἀνεπαύοντο τὰ ὀστέα του. Καὶ ἔχυνε δάκρυα πικρὰ ἐπὶ τῇ προσκαίρῳ χωρισμῷ του, καὶ προσηύχετο ἐνθέρμως ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς του. Ὅταν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν ἑπαυλιν, ἡ καρδιά τῆς ἦτο πληγῆς γαλήνης. Οὕτω διέρρεον αἱ ἡμέραι καὶ τὰ ἔτη διεδέχοντο ἀλλήλα.

Μίαν ἡμέραν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου ἐπεσκέφθη τὴν κ. Δαπὸρ· ἤρχετο κατ' ἐντολὴν τοῦ Καρόλου Σατούρ νὰ τῇ ἀναγγεῖλῃ ὅτι ὁ νέος οὗτος εἰς τὴν διαπρεπῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἐν Καμπανίᾳ τάγματος, ἔραται τῆς Ἑλδώρας καὶ τὴν παρεκάλει νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ ὅπως τῇ παρουσιάσῃ τὸν νέον. Καίτοι δὲν ἤθελε νὰ ἀποχωρισθῇ τῆς πολυμήτερου θυγατρὸς, ἡ κ. Δαπὸρ, οὐχ ἤττον ἡ πρότασις ἐγένετο ἀποδεκτή, διότι ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς ἔγνω νὰ περιγράψῃ τὰς ἀρετὰς τοῦ νεαροῦ ἀξιωματικοῦ διὰ τὴν ζωηρότερων χρωμάτων, ὥρισθῃ δὲ ἡμέρα ἐπισκέψεως ἡ Κυριακὴ.

Ὅταν ἡ κ. Δαπὸρ ἀνεκοίνωσε τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν θυγατέρα τῆς, αὕτη ἐθροισθῆναι κατ' ἀρχὰς καὶ κατόπιν ἀνεζήτει νὰ μαντεύσῃ τὸν νέον, ὅστις τὴν ἐζήτει εἰς γάμον. Πλὴν ματαίως ἀνεζήτει νὰ τὸν ἀνεύρῃ. Οἱ ἀξιωματικοί, οἵτινες τὴν ἔδλεπον κατ' ἐκάστην, κατὰ τὸν συνήθη περίπατόν τῆς, ἀνύφουν τοὺς ὀφθαλμοὺς διερχόμενοι, καὶ οὕτω συνειθισσάσα νὰ τοὺς βλέπῃ, ἐνόμιζεν ὅτι τοὺς ἐγνώριζεν ὅλους. Πλὴν τίς ἐκ τούτων ἦτον ὁ Κάρολος; Ἐνδιαφέρον ὅπως ἀγνωστον παρ' αὐτῇ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐτάραξεν ἀποτόμως τὸν μονότονον βίον τῆς. «Ὡ! μετὰ πόσας ἀνυπομονησίας ἀνέμενε τὴν Κυριακὴν!

Ἀνέτειλεν ἐπὶ τέλους ἡ πρώτη τῆς Κυριακῆς, καὶ μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἡ Ἑλδώρα μετὰ τῆς μητρὸς τῆς εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἱερέως, τὸν ὁποῖον εὗρον ἐκδυόμενον τὰ ἱερὰ ἄμφια. «Δὲν θὰ παραμείνωμεν ἐπὶ πολὺ, πάτερ, εἶπεν ἡ κ. Δαπὸρ ἀσπαρμένη τὴν δεξιάν τοῦ σεβασμίτου ἱερέως, ἡ Ἑλδώρα θὰ σὰς δώσῃ κατὰ τὸ σῆμα, καὶ τὰς ὀκταήμερους οἰκονομίας τῆς διὰ τὸς πτωχοὺς τῆς». Ἀδύνατον ἡ Ἑλδώρα ἠνοίξῃ τὸ βαλάντιόν τῆς καὶ τὰ ἐν αὐτῷ νομίσματα κατετίθωσαν παρὰ τῇ ἐφημερίᾳ.

Ἐξελθοῦσα ἐκείθεν ἡ μὲν Ἑλδώρα διηρῶνθη πρὸς τὸ νεκροταφεῖον, ἡ δὲ μήτηρ τῆς πρὸς τὴν ἑπαυλιν. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ οὐρανὸς ἦτο συννεφώδης, ἀλλ' ἐν τούτοις θερμότης πνιγρὰ διεχύοντο εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν. Κρατοῦσα τὸ ἀλεξίδροχόν τῆς ἐδάδιζε σκεπτομένη τὸν Κάρολον, τὸν ὁποῖον ἐφαντάζετο εὐδοκίμων, μὲ ὕψος ἀξιοπρεπέος, μὲ ὀφθαλμοὺς μέλανας, μεγάλους, εἰλικρινεῖς. Αἰφνὴς ἐσκέφθη ὅτι πιθανόν ὁ Κάρολος βλέπων αὐτὴν ἐκ τοῦ πλησίον νὰ μὴ τὴν εὗρισκεν ὡραίαν, ὁπότε ἐπὶ τῆς προθήκης ἐνὸς κυρτοῦ διαγράψῃ ἡ χαριεστάτη μορφή τῆς καὶ οἱ φόβοι τῆς καταπραυνήθωσαν. Ἐπὶ τινι λεπτῷ ἔμεινεν ἀκίνητος αὐτοθαυμάζομένη, ἀλλ' αἰφνὴς εἶδεν ὀπισθεν τῆς μορφῆς τῆς τὸ πρόσωπον νεαροῦ ἀξιωματικοῦ, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ σιγᾶρον εἰς τὰ χεῖλη ἐφάνετο συγκινηθέντος, ἀλλ' ἐν ταῦτ' αὐτὴν καὶ εὐχαρίσ, διότι τὴν ἔδλεπε. Αἰσχυνομένη ὅτι συνελθῆναι κατωπεριζομένη ἐν μέσῳ ὁδοῦ, ἔσπευσε νὰ ἀπομακρυνθῇ. Ἀλλ' ὁποία ἡττήρεν ἡ ἐκπληξίς τῆς ὅταν εἰς τὴν θύραν τοῦ νεκροταφείου συνήντησε τὸν ἴδιον! Καὶ ὅταν ἐγονυπέτησεν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ πατρὸς τῆς καὶ ὤψωσε κατόπιν τοὺς θαυροδρέκτους ὀφθαλμοὺς τῆς, τὸν εἶδε καὶ πάλιν ἰσάμενον ὀλίγα βήματα μακρὰν αὐτῆς κρατοῦντα τὸ πλίκιον διὰ τῆς ἀριστερᾶς καὶ ἐφάνετο ὡς εἰ προσηύχετο. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀσπράξῃ διέσχισε τὰ νέφη μετὰ τρομακτικῆς βροντῆς· σημεῖον ἀληθοῦς κατακλυσμοῦ. Ἡ Ἑλδώρα μόλις ἔλαβε καιρὸν ν' ἀνοίξῃ τὸ ἀλεξίδροχόν τῆς. Τὰ ἐν τῇ νεκροταφείῳ δενδρύλλια δὲν παρείχον ἐπαρκῆς ἄσυλον πρὸς τὴν καταπίπτουσαν ραγδαϊοτάτην βροχὴν. Ἐσκέφθη τὸν νέον, ὅστις εὗρετο ἄνευ ἀλεξιδρόχου, ἀλλὰ δὲν ἀπεφάσισεν ὅπως τὸν προσφύλῃ ὑπὸ τὸ ἴδιόν τῆς. «Αὐτὸ τὸ ὁποῖον κάμνω εἶναι ἀντιχριστιανικόν» εἶπε καθ' ἑαυτήν, καὶ ἀνασφύρασα ἑλαφρῶς τὸ φόρεμά τῆς ἐπλησίασε τὸν

ἀξιωματικόν καὶ «Κύριε, τῷ εἰπεν, ἔως ὅτου παύσῃ ἡ βροχὴ θέλετε νὰ »προφυλαχθῆτε ὑπὸ τὸ ἀλεξιβροχόν μου;»

Πόσον εἰσθε καλῇ, δεσποινίς! ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ βραχῆτε πρὸς χάριν μου.

— «Αἱ! ὅχι μὴ φοβεσθε, ἀπῆντησεν ἡ Ἐλδώρα μετρίως ἐπιχαρίτως.

— Τότε ἐπιτρέψατέ μοι νὰ κρατῶ ἐγὼ τὸ ἀλεξιβροχόν σας, καὶ νὰ εὐχαριστήσω θερμῶς τὴν βροχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλω τὴν θελξικάρδιον συνάντησίν σας.

— Ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ μακρόν· αἱ θυελλώδεις βροχαὶ παρέρχονται ταχέως.

Ἡ συνδιάθεσις δὲν ἐδράδυνε νὰ γείνῃ φιλικωτέρα. Ἐπὶ τῇ ἐρωτήσῃ τοῦ συνοδοῦ τῆς, ἡ νεάνις διηγήθη ὅτι ἤρχετο καθ' ἐκαστὴν εἰς τὸν τάφον τοῦ πατρὸς τῆς, καὶ ἐξέθηκε δι' ὀλίγων τὸν βίον, ὃν διέρχεται μετὰ τῆς μητρὸς τῆς, προσθέτουσα ὅτι αὐτὴν καὶ μόνην εἶχεν ἐπὶ τῆς γῆς. Μετὰ μικρὰν σιγὴν ἠρώτησε, τοὺς ὀφθαλμοὺς κάτω νεύουσα.

— Γνωρίζετε παρακαλῶ τὸν κ. Κάρολον Σατούρ; — Μάλιστα, δεσποινίς, «εἶνε φίλος μου καὶ ὑπηρετεῖ εἰς τὸ τάγμα μου». «Εἶνε καλός;» — «Καίτοι λυποῦμαι, οὐχ ἤττον ὀφείλω νὰ σας εἰπῶ ὅτι ὁ κ. Σατούρ δὲν εἶνε οὔτε καλός, οὔτε κακός».

— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐπανελάβε ζωνηρῶς ἡ Ἐλδώρα, θὰ εἶνε καλός! ἀλλὰ σκεφθεῖσα ὅτι παρεστράφη προσέθεσεν «Ἀφοῦ δὲν εἶνε κακός, ἀρα θὰ εἶνε καλός, τοῦτο ἤθελεν νὰ ἐννοηθῇ». Ἡ βροχὴ ἐξηκολούθει ραγδαίοντα, ἀλλὰ καὶ οἱ νέοι ἐξηκολούθουν νὰ συνδιαλέγονται ἡδέως. Ἡ Ἐλδώρα δὲν ἠδύνατο ἡδῇ ν' ἀποκρίνῃ ὅτι εἰκνέτο πρὸς τὸν νέον τοῦτον, τὸν ὅποιον ἔδλεπε διὰ πρώτην φοράν, καὶ ὅστις θὰ ἐξηφανίζετο τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ἅμα τῇ καταπαύσει τῆς βροχῆς. Ἡ σκέψις αὕτη τὴν κατέστησε κατηφῆ.

— Δὲν εἶμαι ψυχολόγος, δεσποινίς, πλὴν βλέπω τὴν συμπαθεστάτην μορφήν σας περιλυπὸν τὸ δὲ βλέμμα σας σύνοον καὶ φοβοῦμαι ὅτι σκέπτεσθε τι τὸ ἐκτάκτως μεταγχολικόν.

— Δὲν ἀπατάσθε, ἀπεκρίθη ἡ νεάνις ἐμβλέπουσα πρὸς τὸν ἄμαυρόν ὀρίζοντα, σκέπτομαι τὴν τυχαίαν σύμπτωσιν, ἡ ὁποία μὰς ἤνωσε στιγμὰς τινας διὰ νὰ μὰς χωρίσῃ ἴσως διὰ παντός καὶ δὲν σας ἀποκρίνω ὅτι ἡ σκέψις αὕτη συνθλίβει τὴν ψυχὴν μου. «Ἐ! ὅχι! ἀνέκραξε ὁ νέος ἐξαλλός, πρέπει νὰ σας ἐπανίδω, πρέπει νὰ ἰδῶ σήμερον τὴν μητέρα σας διὰ νὰ τῆς εἰπῶ ὅτι σας ἀγαπῶ ὅσον τὸ ἡλιοτρόπιον τὸν ἥλιον!» «Μὲ ἀγαπάτε;» ἐψέλλισεν ἡ Ἐλδώρα ἐν ἐκστάσει.....

Ποίας τρυφεράς διαβεβαιώσεως ἀντήλλαξαν ἀποχωριζόμεναι αἱ ἐν μιᾷ στιγμῇ ἐκ τούτου ἐνθέρμου ἔρωτος κυριευθεῖσαι δύο νεαρὰ καρδία; «Ἀγνωστον! Τοῦτο μόνον εἶνε γνωστὸν ὅτι κατὰ τὸ γένημα ἡ κ. Δαπὸρ παρετήρησεν ὅτι ἡ θυγάτηρ τῆς εἶχε τὸ ὕψος ρεμβῶδες, ἀλλ' ἐσκέφθη ὅτι ἡ ρέμβη τῆς ἐκείνη προήρχετο ἐκ τῆς ἀναμενομένης ἐπισκέψεως τοῦ Καρόλου Σατούρ.

Μετὰ τὸ γεῆμα ἡ Ἐλδώρα ἀπεσώθη εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς καὶ ἤρξατο σκεπτομένη τὸν νέον τοῦ Νεκροταφείου. Ἐάν ἐγνώριζε τοῦλάχιστον τὸ ὄνομά του, ἡ δὲν τοῦ εἶπε τὸ ἰδικόν τῆς! Τί ἀνόητος νὰ μὴ τὸν ἐρωτήσω! Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον θὰ ἦτο ἀδιακρισία διὰ μίαν νεάνιδα. Τὰς σκέψεις τῆς ταύτας ἐτάραξεν ἡ χονδρὴ φωνὴ τοῦ γηραιοῦ ὑπηρετοῦ εἰπόντος «Ἡ κυρία παρακαλεῖ τὴν δεσποινίδα νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν μεγάλην αἴθυσαν ἔνθα ἀναμένεται ἀπὸ τινων λεπτῶν παρὰ αἰδουμένων Ἰωσήφ».

Τελείως ἀδιαφορῶς, χωρὶς νὰ ρίψῃ οὐδ' ἐν βλέμμα εἰς τὸ πρὸ αὐτῆς μικρὸν κάτετρον, οὐδὲ νὰ τακτοποιήσῃ τὴν ἐν ἀταξίᾳ κόμην τῆς, ἡ Ἐλδώρα κατήλθε βραδέως τὴν κλίμακα ρεμβῶδους, ἀλλὰ μόλις εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθυσαν ἔμεινε κατὰπληκτος. Παραπλευρῶς τῆς μητρὸς τῆς ἐκάθητο μειδιὸν ὁ νέος τοῦ νεκροταφείου! Ἐμεινεν εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀκίνητος, ὡς ἐν γοητείᾳ. Ὅταν ὁ καλὸς ἱερεὺς ἔλαβε πατρικῶς τὴν μικρὰν χεῖρά τῆς καὶ τῆς εἶπε φιλοστόργως «Ἐλθέ, ἀγαπητὴ μου μικρά, νὰ σὲ παρουσιάσω εἰς τὸν κ. Κάρολον Σατούρ, τὸν ἀπὸ σήμερον σύντροφον τοῦ βίου σου» ἡ μορφή τῆς ἐλαμψεν εἰς εὐδαιμονίαν.

Μετὰ τινας στιγμὰς ὁ ἱερεὺς ἐγαρβεῖ καὶ νεύων πρὸς τὴν κ. Δαπὸρ εἶπεν «Ἐπιθυμῶ νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν ἀνθρώπὸν σας, ὑμᾶς δὲ ἀγαπητὰ τεκνία θὰ ἐπανίδω, Θεοῦ θέλοντος, ταύτην τὴν ἑσπέραν» καὶ συνοδεύμενος παρὰ τῆς κ. Δαπὸρ ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης ἀφήσας τοὺς δύο νέους μόνους. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, φίλε ἀναγνώστα, ἄς πράξωμεν καὶ ἡμεῖς ὅτι καὶ ὁ δαιμόνιος Οὐγκὼ. Θέσωμεν πρὸ τῆς θύρας τοῦ θαρμύστου ζεύγους ἓνα ἀγγελὸν ἔχοντα τὸν δάκτυλον εἰς τὰ χεῖλη.

Ἀνταλλάσσω Cartes-Postales, ἰδίᾳ μνημεῖα καὶ περίεργα. Τὸ γραμματόσημον παραπλευρῶς τῆς εἰκόνης.

Eugène Biron.—Mont-St. Aignan près Rouen, seine inférieure France.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ὁ κ. Ἐβανς ἐπαναλαμβάνει τὰς ἐν Κνωσῶ ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων κ. Ἰωσ. Κατζίδακι ἀπὸ τοῦ ἐπομένου μηνός.

Ὡσαύτως ὁ κ. Ριχάρδ. Σήγερ ἐπαναλαμβάνει τὰς πείριον ἀρξαμένας ἀνασκαφὰς ἐν τῇ νηοῖδι Μόχλῳ τῆς Σητείας.

Πολύτιμον ἀπόκτησιν τὸ Metropolitan Museum N. Ὑόρκης ἐποίησατο κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα. Ἀνεκοινώθη ἡ ἀνοίξις ἐκθέσεων ἐκμαγείων καὶ ἀναπαραστάσεων ἀντικειμένων εὐρεθέντων κατὰ τὰς τελευταίας ἐν Κρήτῃ ἀνασκαφὰς, ἅτινα τὸ μουσεῖον συνέλεξε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

Ἡ Κρητικὴ συλλογὴ δὲν εἶναι μὲν ἐτι πλήρης, ἀλλὰ μεγεθύνεται. Ἐντὺς ὧτων ἑτῶν δύο μεγάλα ἀνάκτορα ἀνεκαλύφθησαν ἐν Κνωσῶ καὶ Φαιστῶ, μικρότεροι δὲ κῶμαι ἢ ἐπαυτεῖς ἤχησαν εἰς φῶς ὑπὸ Ἀγγλων, Ἀμερικανῶν καὶ Ἰταλῶν ἀρχαιολόγων καὶ ἀπεκάλυψαν μεγάλην βαθμίδα πολιτισμοῦ. Πλείστα τῶν ἀντικειμένων ἐν τῇ παρούσῃ ἐκθέσει χρονολογοῦνται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀκμῆς τῆς Κρητικῆς δυνάμεως. Ἐν τῶν μᾶλλον ἐν διαφερόντων ἐθρημάτων τοῦ κ. Α. J. Evans ἐν Κνωσῶ ὑπῆρξε συλλογὴ ἀντικειμένων ἐξ ἰθαγενοῦς πορσελάνης, ἅτινα ἀνεκαλύφθησαν μεταξύ τῶν περιεχομένων ναοῦ χρησιμεύοντος ὡς θησαυροφυλάκιον.

Κυριώτερα μεταξύ τούτων εἶνε ἡ ὀφιοῦχος θεὰ καὶ αἱ ἀκόλουθοι αὐτῆς. Ἡ θεὰ φέρει ὑψηλὴν μίτραν καὶ ἀμφίεσιν ἀποτελουμένην ἐκ πλουσίως κεντημένου χιτωνίσκου μετὰ συνεσφιγμένου ἐπανωκορμίου καὶ κρασπέδου μετὰ διπλῆς ποδιάς. Πέριξ τῆς θεᾶς συσπειροῦνται τρεῖς ὄφεις.

Αἱ ὄφεις εἶναι καταπληκτικῶς σημεριναί. Τὰ λοιπὰ πηλῖνα ἀντικείμενα, εὐρεθέντα μετὰ τῶν εἰδωλίων τούτων, εἶναι ἀναθηματικά· στολαὶ κεκοσμημένα δι' ἀνθῶν, ἀναθηματικά ζῶναι καὶ ἀσπίδες, ἰχθύες καὶ κογχύλια καὶ δύο ἀνάγλυφα ἀεισομημάτων φυσικότητος, ἐν παριστάνον ἀγέλαδα καὶ μόσχον, τὸ δὲ ἔτερον αἶγα μετὰ τοῦ ἐριφίου τῆς. Μεταξὺ τῶν ἀγγείων εἶναι τινα, ἅτινα εἰκονίζουσι λαμπρῶς τὴν μεγάλην λεπτότητα καὶ κομψότητα, αἵτινες εὐρίσκονται εἰς Κρητικὰ ἀγγεῖα τῆς ἀρίστης περιόδου καὶ αἵτινες χαρακτηρίζουσι τὰ λεπτότατα καὶ κομψότατα Ἰαπωνικὰ ἀγγεῖα.

Μεγα γνῶρισμα τῶν ἀνακαλύψεων τῆς Κνωσοῦ καὶ τῆς Φαιστοῦ εἶναι αἱ τοιχογραφίαι, ὧν τὸ μουσεῖον κέκτηται ἐν τε. ἀχιον παριστάνον σκηνὴν ἐκ τοῦ ἵπποδρομίου τοῦ Μίνωος. Δύο ἄβακες ἐν τῇ συλλογῇ ἔχουσι σύστημα γραφῆς ἐπ' αὐτῶν, ὅπερ μέχρι τοῦδε ὑπῆρξεν ἀδύνατον νὰ ἀναγνωσθῇ. Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς γραφῆς εἶναι πλέον ἀνεπτυγμένον ἢ τὰ Αἰγυπτιακὰ ἱερογλυφικὰ γράμματα. Ὁ θρόνος ἐκ τῆς αἰθούσης τοῦ θρόνου τοῦ ἀνακτόρου τῆς Κνωσοῦ εἶναι μοναδικῶς ἐνδιαφέροντος. Ἐκτὸς τούτων εἶναι πρωτότυπα τινα ἀγγεῖα καὶ τεμάχια δωρηθέντα ὑπὸ τῆς ἐταιρίας American Exploration Society.

Ἀντιπρόσωποι «Κρητ. Ἀστέρος»

Ἐν τῷ νομῷ Ῥεθύμνης

Ἀντων. Κ. Γερακάκης

Ἐν τῷ νομῷ Ἡρακλείου

Γεώργ. Ν. Ζουριδης βιβλιοπώλης καὶ Στ. Παπαμαρκιάς

Ἐν Ἀθήναις

Ἐμμ. Ι. Λελεδάκης—Ὁδὸς Ἀδριανοῦ ἀριθ. 50

Παρ' αὐτῶν ἐγγράφονται συνδρομηταί, εἰσπράττονται συνδρομαὶ καὶ πωλοῦνται φυλλάδια

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

[Αἱ δημοσιευόμεναι Πνευματικαὶ Ἀσκήσεις ὡς καὶ ἐκ τῶν λύσεων αἱ περισσώτεραι θὰ βραβεύωνται μετὰ τὴν λήξιν ἐκάστης τριμηνίας].

230. ΑΙΝΙΓΜΑ

Ἄν μὴ πρόθεσιν προσθέσῃς
ἓνα γράμμα κ' ἓνα ἄμυν
εἰς τὴν Ἀλφάνη θά μ' εὖρῃς
καὶ ἀποικίαν τῶν Κορφῶν.

231. ΕΡΩΤΗΣΙΣ

Τί εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον, ἐκεῖνος ὅστις τὸ κατασκευάζει δὲν τὸ μεταχειρίζεται, ἐκεῖνος ὅστις τὸ μεταχειρίζεται δὲν τὸ ἀγοράζει, ἐκεῖνος ὅστις τὸ ἀγοράζει δὲν τὸ μεταχειρίζεται, καὶ ἐκεῖνος ὅστις τὸ μεταχειρίζεται, δὲν τὸ βλέπει;

232. ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

Πρόθεσις εἶν τὸ πρῶτόν μου, νῆσος τὸ δευτέρον μου,
νῆσον μικράν Ἑλληνικὴν δηλοῖ τὸ σύνολόν μου

233.

Βασιλεὺς ἀρχαῖος εἶμαι
ἂν μ' ἀφήσῃς ὅπως εἶμαι

μ' ἂν ἀντὶ τῶν θορυβῶρων ἓνα σῖγμα μοῦ κολλήσῃς
ἐν Αἰγίῳ τῇ πελάγει θά μὲ ἴδῃς καὶ ὅ' ἀπορήσῃς.

234.

Εἶμαι ποιητὴς ἀρχαῖος ἂν τὴν κεφαλὴν μ' ἀρπάσῃς
καὶ τὸν τόνον ταυτοχρόνως εἰς τὸ τέλος κατεδάσῃς
μέλος σου εὐθὺς θά γίνω, συμφορὰ σου ἂν μὲ χάσῃς.

235.

Τὸ πρῶτον ἦμισυ τροφὴ δέξῃ τὸ δευτέρον μου
πόλιν μικράν Ἑλληνικὴν δηλοῖ τὸ σύνολόν μου

236. ΤΡΙΓΩΝΟΝ

N

..

ἀριστερὰ νῆσος Ἑλληνικὴ
δεξιὰ αὐτοκράτωρ
ὀριζοντίως σοφός

Σ . . . N

Ἐστάλησαν ὑπὸ Θ. Ε. Καλαϊτζαντώνάκι

237. ΤΕΤΡΑΓΩΝΟΝ Σ

Σ

Σ

Σ

Νὰ τεθῶσι γράμματα εἰς ἑλᾶς τὰς στιγμὰς, ἀναγινωσκόμεναι δὲ εἴτε ὀριζοντίως, εἴτε καθέτως αἱ πλευραὶ τοῦ τετραγώνου εἴτε σταυροειδῶς αἱ ἐσωτερικαὶ στιγμαὶ μετὰ τῶν γωνιῶν νὰ δεικνύωσι ἐπίθετόν τι.

Ἐστάλη παρὰ τοῦ Γ. Μ. Χαϊτημηχελάκι

238. ΑΙΝΙΓΜΑ

Ἡ πρώτη μου καταγωγὴ
τὸ πρόβατον, ἡ αἶγα....
Μετὰθεσον τὸν τόνον μου
νὰ ἴδῃς θαῦμα μέγα
ἔγινα Νησός σου γνωστὴ
ἀλλ' ἀλλάξῃ μου πάλιν
τὴν κεφαλὴν καὶ ἴδε με
πρὸς ἐκπληξιν μεγάλῃν
νῆσος πῶς εἶμαι Ἑλληνικὴ
μεταβολὴ μεγάλη!

Ἐστάλη παρὰ Εὐέλπιδος

ΣΤΗΛΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Α. Κ. Ἐνταῦθα καὶ Φ. Τζ. Ἡράκλειον. Ποῖον βραβεῖον θὰ λάβῃτε, ὀρίζεται εἰς τὸν δημοσιευθέντα «Ὁδηγόν» εἰς τὸν ὅποιον παρὰ ἐμὴν ὁμᾶς. Ὅχι μόνον τὸ 18 φυλλάδιον δύνασθε νὰ ἀγοράσῃτε ἀλλὰ καὶ ἐλόκληρον σειράν.

Α.... Βραχάσι. Αἱ ἀποσταλείσαι παροικίαι ἐλήφθησαν. Ἐὰν θέλητε, νὰ δημοσιευθῶσι, καταρτίσατε πρῶτον ἐλόκληρον συλλογὴν καὶ μάλιστα ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἤδη δὲν ἔχομεν δημοσιεύσει καὶ τότε ἀποστείλατε αὐτάς.

«Ἐθνικὴν Ψυχὴν». Περιοδικὸν Ἀθῆνας. Παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς ἀποστείλῃτε τὰ προηγούμενα 5 φυλλάδια ἵνα ἔχομεν πληρὴν σειράν τῶσον πολυτίμου περιοδικοῦ ὁμῶν.

Ι. Κ. Βερολίνον. Ἀπείρους εὐχαριστίας διὰ τὴν πολῦτιμον συνεισφοράν.

Τῷ συμπαθεστάτῳ κ. Δημητρίῳ Χ. Κανακίδῳ ἀρραβωνισθέντι εὐαδόνως εὐχομαι ταχέειν τὴν στέψιν.

Ρεθύμιον Α.Κ.Γ.

„Η ΑΝΑΤΟΛΗ“

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΥΧΑΙΩΝ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — Ὁδὸς Σταδίου ἀρ. 33

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Α. Θεοδωρίδης πρόφην νομικὸς Σύμβουλος τοῦ Κράτους.

Γ. Ἀβέρωφ πρόφην βουλευτής.

Ι. Καλαμάρης βουλευτής.

Ἀγ. Σχλῆμαν βουλευτής.

Ν. Κοντὸς κτηματίας.

Π. Σαρόγλους εἰσοδηματίας.

Α. Τυπάλδος Μπασιᾶς.

Ν. Μοσχολάκης δικηγόρος

Γενικὸς Διευθυντής

ΑΘ. Η. ΦΙΛΩΝ

Διὰ καταβολῆς 6 δραχμῶν κατὰ μῆνα εξασφαλίζει τις ὡς **ΠΡΟΙΚΑ** διὰ τὰ τέκνα του **1,600 — 2,000** (διάρκεια 15—20 ἐτῶν). Ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ πατρὸς παύει πᾶσα καταβολή, καὶ κατὰ τὴν λήξιν τοῦ Συμβολαίου τὸ ἀσφαλιζόμενον παιδίον λαμβάνει ἐλόκληρον τὴν προικα.

Ἐπίσης ἐνεργοῦνται ἀσφάλεια τῆς ζωῆς, Ταμειυτηρίου, Μικτὰ καὶ Σύνθετοι.

Καταβολαὶ ἐλάχιστοι (ἀπὸ 6 δραχ. καὶ ἄνω μηνιαίως). **Εὐκολίαι** εἰς τὰς καταβολὰς. **Δάνεια** εἰς τοὺς μετόχους. **Ἐξαγορὰ** τῶν συμβολαίων.

Ἡ „ΑΝΑΤΟΛΗ“ οἷς παρέχει: Διὰ τῆς **προικοδοτήσεως** τὸν ἀκοπώτερον, προνοητικώτερον καὶ ἐνεργητικώτερον τρόπον διὰ νὰ εξασφαλίσῃτε τὰ τέκνα σας.

Πρακτορεῖα εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Κρήτης.

Τύποις Μιχαὴλ Ι. Σαλιδέρου—Χανία

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ—

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ—ΜΙΚΤΑΙ

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ—

ΠΡΟΙΚΟΔΟΤΗΣΕΩΣ

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ—

ΣΥΝΘΕΤΟΙ

Πραγματοποιεῖσθαι ἀσφάλεια μέχρι σήμερον

Δραχ. 8.500,000